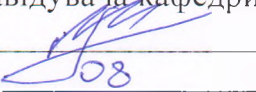

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри суспільно-гуманітарних наук

к.і.н. Володимир МИХАЙЛОВ

«30» 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальна психологія та конфліктологія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
за ОПП «Публічне управління та адміністрування»
(на основі повної загальної середньої освіти)
факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н.р.

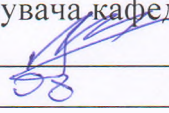
Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна психологія та конфліктологія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування» (на основі повної загальної середньої освіти) - Мелітополь, ТДАТУ, 2021. - 14 с.

Розробник: к. психол. н, ст. викладач Лариса ЄРЕМЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

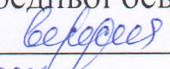
Протокол №1 від 30 серпня 2021 року

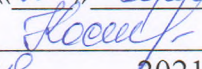
В.о.завідувача кафедри суспільно-гуманітарних наук

к.і.н. Володимир МИХАЙЛОВ

« 30 » 2021 року

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування» (на основі повної загальної середньої освіти).

Протокол від « 2 » 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

« 2 » 2021 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Вид занять	Кількість годин
Тижневе навантаження: Аудиторних занять – 6 год. самостійна робота студента – 3,6 год.	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Лекції	22 год.
		Лабораторні заняття	--
		Практичні заняття	44 год.
		Семінарські заняття	--
		Самостійна робота	54 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування систематизованого комплексу знань про соціальну психологію як одного з напрямів психологічної науки, яка вивчає закономірності спілкування та сумісної діяльності людей, залучених у різні соціальні групи, а також характеристики самих груп; закономірності соціальної поведінки людей і цілих груп, методи емпіричного дослідження цієї поведінки і набір ефективних засобів і технологій соціального впливу на таку поведінку. Формування уявлення про теоретичні основи та закономірності функціонування конфліктологічної науки, вивчення її специфіки; розкриття принципів пізнання конфліктів, причин виникнення, етапів протікання і визначення способів їх завершення; набуття знань у дослідженні конфліктів у різних сферах життєдіяльності людей; вміння формувати механізми та технології їх врегулювання та розв'язання і своєчасного попередження; здатність прогнозувати розвиток соціальних конфліктів.

Завданням дисципліни є сприяти формуванню систематизованого комплексу знань та практичних навичок:

- Розширення професійної ерудиції, кругозору, вироблення наукового світогляду.

- Формувати знання про закономірності і механізми виникнення, функціонування і прояву соціально-психологічної реальності, що складається в процесі особистісних взаємодій.

- Формувати техніки спілкування в соціальній сфері.

- Формувати вміння аналізувати групові процеси й міжособистісні відносини.

- Формувати сучасні наукові уявлення про природу, функції, структуру та динаміку конфліктів.

- Формувати розуміння ролі й місця конфліктології в системі професійної підготовки фахівця.

- Ознайомленню з теоретичними розробками й практичними методами, практикою використання положень конфліктології в управлінській діяльності.

- Формувати вміння виявляти причини виникнення конфліктів, визначати ознаки їх прояву, спрямованість і межі поширення.

- Засвоїти моделі поведінки у конфлікті, правила організації безконфліктної взаємодії, врегулювання та розв'язання конфліктів.

- Опанувати психологічні прийоми виходу з конфліктних ситуацій.

- Здійснювати планування та психологічну корекцію соціальних взаємин різноманітних трудових колективах. Прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів соціально-економічних взаємин.

Вивчення курсу «Психологія сприйняття та переробки інформації» передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей:

Загальні (ЗК):

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні (фахові) (ФК):

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФКЗ. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Результати навчання (РН):

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

РН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціально-психологічна сфера особистості.

Тема 1. Специфіка та структура спілкування як соціально-психологічного процесу. Спілкування як обмін інформацією (комунікація).

Суспільні та міжособистісні відношення. Місце і природа міжособистісних відносин. Структура спілкування. Специфіка обміну інформацією між людьми. Засоби комунікації.

Тема 2. Репрезентативні системи відображення та їх роль в комунікації.

Репрезентативні системи та їх індикатори. Міміка та її прояви. Прикладні аспекти невербальної комунікації.

Тема 3. Спілкування як розуміння і сприйняття людьми одне одного (соціальна перцепція).

Поняття соціальної перцепції. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти міжособистісного сприймання. Точність міжособистісної перцепції. Міжособистісна атракція.

Тема 4. Психологія великих соціальних груп.

Класифікація соціальних груп. Структура психології великих організованих груп. Соціальні класи та прошарки. Етнічні групи. Гендерні та вікові групи. Характеристика і типи стихійних груп. Соціальні рухи.

Тема 5. Психологія малих соціальних груп.

Визначення і межі, класифікація малих груп. Групові структури. Загальна характеристика динамічних процесів і утворення малої соціальної групи. Групова згуртованість. Ефективність групової діяльності. Групова динаміка і груповий розвиток. Стадії розвитку групи.

Тема 6. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості.

Специфіка соціально-психологічної проблематики особистості. Поняття соціалізації. Зміст процесу соціалізації. Стадії процесу соціалізації. Інститути соціалізації. Соціально-психологічні якості особистості.

Змістовий модуль 2. Загальна теорія та психологія конфлікту

Тема 7. Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.

Поняття про конфлікт. Проблема визначення конфлікту. Порівняння терміну конфлікт із іншими на позначення зіткнення (суперництво, конкуренція, криза). Проблема класифікації в конфліктології. Основні види класифікації конфліктів. Психологічна характеристика різних типів конфліктів. Межі конфлікту.

Тема 8. Аналіз структурних елементів конфлікту.

Об'єктивні елементи конфлікту. Психологічні складові конфлікту. Особливості сприймання конфліктної ситуації.

Тема 9. Динаміка конфліктів.

Механізми виникнення конфліктів. Поняття про ескалацію конфлікту. Типи конфліктогенів. Блокування конфліктогенів. Динаміка міжособистісних конфліктів. Латентна фаза конфлікту і інцидент. Відкриті фази конфлікту, його кульмінація. Фінал і вихід з конфлікту.

Тема 10. Особистість і конфлікт.

Підходи до розуміння внутрішньоособистісного (інтраособистісного) конфлікту. Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Психоаналітичні теорії внутрішніх конфліктів. Генезис внутрішньоособистісного конфлікту. Наслідки внутрішньоособистісного конфлікту. Психологічні умови попередження і способи подолання внутрішніх конфліктів.

Тема 11. Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.

Класифікація конфліктів в організації. Наслідки конфліктів в організації. Негативний вплив нерозв'язаних конфліктів. Психологічні типи конфліктів. Управлінсько-комунікативна некомпетентність керівника як джерело конфлікту. Важкий працівник. Інноваційні конфлікти. Інновація як об'єкт конфлікту. Особливості міжособистісних конфліктів. Регулювання інноваційних конфліктів. Трудові конфлікти.

4. Структура навчальної дисципліни

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Соціально-психологічна сфера особистості.						
1	Лекція 1	Специфіка та структура спілкування як соціально-психологічного процесу. Спілкування як обмін інформацією	2			---
	Практичне заняття 1	Місце спілкування у житті суспільства. Спілкування як обмін інформацією (комунікативний бік спілкування).		2		1
	Практичне заняття 2	Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування.		2		1
	Самостійна робота 1	Соціально-психологічна специфіка спілкування.			3,6	2
2	Лекція 2	Репрезентативні системи відображення та їх роль у комунікації.	2			---
	Практичне заняття 3	Невербальна комунікація.		2		1
	Практичне заняття 4	НЛП-технології.		2		1
	Самостійна робота 2	Невербальна комунікація.			3,6	2
3	Лекція 3	Спілкування як розуміння і сприйняття людьми одне одного (соціальна перцепція).	2			---
	Практичне заняття 5	Механізми та соціально-психологічні ефекти сприйняття у процесі спілкування.		2		1
	Практичне заняття 6	Спілкування як взаємодія. Інтерактивна складова спілкування.		2		1
	Самостійна робота 3	Каузальна атрибуція.			3,6	2
4	Лекція 4	Психологія великих соціальних груп.	2			---
	Практичне заняття 7	Психологія великих соціальних груп.		2		1
	Практичне заняття 8	Поняття та форми масової поведінки.		2		1

	Самостійна робота 4	Психологічна характеристика діяльності та активності людини.			3,6	2
5	Лекція 5	Психологія малих соціальних груп.	2			---
	Практичне заняття 9	Психологія малих соціальних груп.		2		1
	Практичне заняття 10	Група, колектив і команда в організації.		2		2
	Самостійна робота 5	Поняття та класифікація соціальних груп.			3,6	1
6	Лекція 6	Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості.	2			---
	Практичне заняття 11	Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості.		2		2
	Практичне заняття 12	Психолого-педагогічне вивчення особистості студента.		2		2
	Самостійна робота 6	Особистість як суб'єкт і об'єкт навчання, виховання і самотворення.			3,6	1
7-8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1			7,2	---
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1				10
Всього за змістовий модуль 1			12	24	28,8	35
Змістовий модуль 2. Загальна теорія та психологія конфлікту						
9	Лекція 7	Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.	2			---
	Практичне заняття 13	Передумови формування конфліктологічної думки. Конфліктологія – інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.		2		1
	Практичне заняття 14	Рівні проявів і типологія конфліктів. Фактори і причини виникнення конфліктів.		2		1
	Самостійна робота 8	Історія виникнення конфліктології та еволюція поглядів.			3,6	2
10	Лекція 8	Аналіз структурних елементів конфлікту.	2			---

	Практичне заняття 15	Аналіз структурних елементів конфлікту.		2		1
	Практичне заняття 16	Суб'єктивні елементи конфлікту.		2		1
	Самостійна робота 10	Вступ до конфліктології			3,6	2
11	Лекція 9	Динаміка конфлікту.	2			---
	Практичне заняття 17	Динаміка конфліктів		2		2
	Практичне заняття 18	Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.		2		2
	Самостійна робота 11	Методи конфліктології			3,6	2
12	Лекція 10	Особистість і конфлікт.	2			---
	Практичне заняття 19	Особистість і конфлікт. Конфлікти у міжособистісних відношеннях.		2		2
	Практичне заняття 20	Стрес і конфлікт.		2		2
	Самостійна робота 12	Характеристика конфлікту як соціального явища			3,6	2
13	Лекція 11	Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.	2			---
	Практичне заняття 21	Соціально-психологічні конфлікти в організаціях.		2		2
	Практичне заняття 22	Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів. Конструктивне вирішення конфліктів.		2		1
	Самостійна робота 13	Теорії механізмів виникнення конфліктів			3,6	2
14-15	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2			7,2	---
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10

Всього за змістовий модуль 2	10	20	25,2	35
Всього з навчальної дисципліни	22	44	54	70

5. Перелік питань, що виносяться на підсумковий модульний контроль

ПМК - 1

3. Соціалізація особистості: соціально-психологічний аналіз.
4. Зміст процесу соціалізації. Інститути соціалізації.
5. Поняття соціалізації. Стадії процесу соціалізації.
6. Теорія особистості А. Маслоу.
7. Поняття та форми масової поведінки.
8. Натовп. Пояснення поведінки натовпу.
9. Теорії натовпу.
10. Місце і природа міжособистісних відносин.
11. Спілкування як предмет соціально-психологічного аналізу.
12. Спілкування як перцептивний процес.
13. Спілкування як комунікативний процес.
14. Спілкування як інтерактивний процес.
15. Соціально-психологічні механізми сприйняття в процесі спілкування.
16. Соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування.
17. Соціально-психологічні ефекти спілкування.
18. Каузальна атрибуція.
19. Поняття та класифікація соціальних груп.
20. Визначення і межі, класифікація малих груп.
21. Динамічні процеси в малих групах. Конформна поведінка.
22. Психологічна теорія колективу.

ПМК – 2

21. Конфліктологія: наука і мистецтво.
22. Предмет і завдання конфліктології.
23. Зв'язок конфліктології з іншими науками.
24. Поняттєвий апарат конфліктології.
25. Сутність і структура конфлікту.
26. Моделі конфліктів.
27. Об'єктивні і суб'єктивні фактори конфлікту.
28. Межі поширення конфлікту.

29. Основні типи і види конфліктів.
30. Реалістичний та нереалістичний конфлікт.
31. Внутрішньоособистісний, міжособистісний, міжгруповий конфлікт.
32. Типологізація конфліктів.
33. Типові причини виникнення конфліктів.
34. Конфліктна ситуація та інцидент як передумови виникнення конфлікту.
35. Ескалація конфлікту.
36. Стадії розвитку конфлікту.
37. Динаміка конфлікту з урахуванням деформації взаємин його учасників.
38. Форми, результати й критерії вичерпаності конфлікту.
39. Змістовий та структурний аналіз конфлікту.
40. Основні етапи аналізу конфлікту.
41. Модульна методика діагностики міжособистісних конфліктів.
42. Характеристики конфліктної поведінки.
43. Основні стратегії поведінки учасників конфлікту.
44. Стратегії управління конфліктом.
45. Тактики поведінки учасників конфлікту.
46. Стилi поведінки учасників конфлікту.
47. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті.
48. Класифікація виробничих конфліктів.
49. Причини виникнення конфліктів в організації.
50. Професійне вигорання працівника.
51. Конфлікт між працівником і колективом.
52. Конфлікт між керівником і підлеглими.
53. Інноваційні конфлікти.
54. Правила розв'язання конфліктів.
55. Посередництво у врегулюванні конфліктів

6. Рекомендована література

Основна

1. Андреева Г.М. Социальная психология: учебник для высших учебных заведений. [5-е изд., испр. и доп.]. М.: Аспект Пресс, 2017. 363 с.

2. Берлач, А. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Берлач, В. В. Кондрукова. - К. : Університет "Україна", 2017. - 204 с.
3. Ващенко, І. В. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ [Текст] : монографія / І. В. Ващенко. - Х. : ОВС, 2012. - 256 с.
4. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 398 с.
5. Герасімова, Н. Є. Конфліктологія [Текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. - Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. - 92 с.
6. Гірник, А. М. Основи конфліктології [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Гірник. - К. : Києво-Могилянська академія, 2017. - 222 с.
7. Гришина, Н. В. Психология конфликта/Н. В. Гришина. – СПб. : Питер, 2016. – 464с.
8. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / В. О. Джелалі. – Харків-Київ : Р.И.Ф., 2016. – 320 с.
9. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - К. : Каравела, 2016. - 304 с.
10. Донченко О. А., Хазратова Н. В. та ін Основи соціальної психології: Навчальний посібник. За ред. М. М. Слюсаревського. Київ: Міленіум, 2018. 2008.495 с.
11. Дуткевич, Т. В. Конфліктологія з основами психології управління [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Дуткевич. - К. : Центр навчальної літератури, 2015. - 456 с.
12. Емельянов, С. М. Практикум по конфликтологии / Емельянов С. М. –СПб.: Питер, 2010. –368 с.
13. Калаур, С. М. Соціальна конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Калаур, З. З. Фалинська. - Т. : Астон, 2018. - 360 с.
14. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. [вид. 2-ге, переробл. та допов.]. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2016. 393 с.
15. Конфліктологія : [підручник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.] / Герасіна Л. М., Панов М. І., Осіпова Н. П. та ін.; за ред. професорів Л.М.Герасіної, М. І. Панова. –Харків : Право, 2012. –256 с.
16. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко ; за заг. ред. - К. : Видавництво КНЕУ, 2013. - 316 с.
17. Мейжис И. А., Почебут Л. Г. Социальная психология общественного развития : учеб. пособие. К. : Миллениум, 2017. Ч. 1. 310 с.
18. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. [2-е вид., випр. та доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2018. 688с.

19. Мороз, О. В. Теорія конфліктів в контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства [Текст] : монографія / О. В. Мороз, О. А. Сметанюк, О. В. Лазарчук. - Вінниця : Видавництво ВНТУ, 2017. - 255 с.

20. Нагаєв, В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): навчальний посібник / Виктор Михайлович Нагаєв. –Київ : Центр навчальної літератури, 2014. –198с.

21. Наприєнко, О.К. Психічна саморегуляція / О.К. Наприєнко, К.О.Петров. – К.: Здоров'я, 2015. – 238 с.

22. Орлянський, В. С. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Орлянський. - К. : Центр навчальної літератури, 2017. - 160 с.

23. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. Кн. I: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2019. – 448 с.

24. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. / Л.Е. Орбан-Лембрик. - Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2020. – 448 с.

25. Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищої освіти / за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Талком, 2018. 579 с.

Допоміжна

26. Пірен, М. І. Конфліктологія : підручник / Марія Пірен. –К. : МАУП, 2017. –360 с.

27. Ппов'якель, Н.І. Психологія вирішення педагогічних конфліктів / Надія Пов'якель.–Київ : Шкільний світ, 2018. –128с.

28. Примуш, М. В. Конфліктологія: навч. посібник для внз / М. В. Примуш ; М-во освіти і науки України. - К. : Професіонал, 2016. - 282 с.

29. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів [Текст] : навч. посіб. / В. О. Джелалі. - К. : Р.И.Ф., 2016. - 319 с.

30. Скібіцька, Л. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2021. - 383 с.

31. Словник-довідник термінів з конфліктології / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Чернівецький державний університет, 2005. - 334 с.

32. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

33. Татенко В. Соціальна психологія впливу : монографія. К. : Міленіум, 2018. 216 с.

34. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми : Університетська книга, 2018. - 239 с.

35. Управління конфліктами [Текст] : текст лекцій : навч. посіб. / Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. - К. : Кондор, 2011. - 172 с.

36. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2018.-224 с.

37. Шапарь В.Б. Методы социальной психологии: Учебное пособие. Ростов н/Д.: Феникс, 2013. 288 с.

38. Цюрупа, М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів [Текст] : навч. посіб. / М. В. Цюрупа. - К. : Кондор, 2015. - 172 с.

39. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Т. П. Яхно, О. І. Куревіна. - К. : Центр учбової літератури, 2021. - 176 с.

7. Інформаційні ресурси

<http://lection.com.ua/psychology/optp/mizhosobistisni-stosunki-spilkuvannya-osnovi-psiologii-ta-pedagogiki>

<http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>

http://www.koob.ru/common_psychology/

<http://all-psychology.ru/>

<http://www.student-works.com.ua/kursovi/other/655.html>

Освітній портал ТДАТУ: <http://nip.tsatu.edu.ua/>

Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>

Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/>